

تحفة الاحباب

یا

شوی یح عید الله نهری

به کوشش : سید اسلام دعاگو

سرشناسه: نهري عبيدالله

عنوان و نام پديد آور: تحفه الاحباب يا مثنوي شيخ عبيدالله نهري /

به كوشش: سيد اسلام دعاگو

مشخصات نشر: اروميه حسيني اصل ۱۳۸۱

مشخصات ظاهري: ۳۴۲ص شابك: ۶-۲۹-۷۷۸۲-۹۶۴-۹۷۸

وضعيت فهرست نويسي: فهرست نويسي قبلي

يادداشت: فهرست نويسي بر اساس اطلاعات فيبا

يادداشت: كتابنامه به صورت زير نويس شناسه افزوده: شعر فارسي قرن ۱۲

رده بندي كنگره: ۱۳۸۱ ت ۳ / PIR ۶۸۱۴

رده بندي ديويي: ۱۳۸۱ ت ۸۵۶ ن ۸ فا ۱ / ۵

شماره كتابشناسي ملي: ۳۶۷۷۶ - ۸۱ م

اروميه: خيابان طالقاني تلفن ۰۴۴-۳۲۳۵۲۴۰۳

نام كتاب: تحفه الاحباب (مثنوي شيخ عبيدالله نهري)

مؤلف: شيخ عبيدالله نهري

گردآوري: سيد اسلام دعاگو

سال چاپ: دوم / ۱۳۹۸

تيراژ: ۲۰۰۰ جلد

ناشر: انتشارات حسيني اصل

شابك: ۶-۲۹-۷۷۸۲-۹۶۴-۹۷۸

قيمت: ۳۰۰۰۰ تومان

بسمه تعالی

« سخنی با خوانندگان »

خدای را سپاس می‌گویم که توانستم « تحفه الاحباب » اثر گرانمای شیخ عبیداله نه‌ری که مجموعه‌ای از اندیشه‌ها، نگرش‌ها ایشان در مورد دین، عرفان، تصوف، فرهنگ، اجتماع، پیش‌کسوتان تصوف و عرفان و ضبط برخی از وقایع دورانش ... می‌باشد که با نظمی بلیغ و شیوا در قالب مثنوی برای دوستان و احباب طریقت و ره‌روان راه حقیقت و راستی به رشته تحریر در آورده‌اند در دسترس همگان قرار دهم. چون بررسی و پژوهش در مورد احوال، اندیشه، تفکر، اقدامات و اثر ادبی شیخ همت، تلاش و مطالعات عمیق (به دور از غرض‌ورزی) را می‌طلبد که این امر مهم میسر نمی‌گردد مگر به همت، توجهات و تلاش پیگیر شما اندیشمندان، متفکران و صاحب‌نظران که ما دست همکاری را به سوی شما آورده‌ایم تا چنانچه هرگونه اثر، نوشته، تحقیق و ... هرچند اندک درباره شیخ عبیداله دارید در اختیار ما گذاشته تا در چاپ‌های بعد یا بصورت ضمیمه یا کتابی مستقل در اختیار خوانندگان محترم قرار دهیم.

کتابی که در پیش‌رو دارید بصورت خطی در دست تعدادی از منسوبان و مریدان شیخ می‌باشد که بعد از مشاهده اولین نسخه خطی آن در فکر یافتن نسخ دیگر خطی برای مقابله با یکدیگر و ارائه نسخه‌ای کاملتر شدم که با تلاش و عنایت بزرگان و دوستان به سه نسخه خطی متفاوت دست یافتیم، قدیمی‌ترین آنها که متعلق به مرحوم حاج عبدالقادر ناناوازه بود (چنانچه از حواشی آن معلوم بود از روی چند نسخه متفاوت نوشته بود) را به عنوان نسخه اصل انتخاب نمودم و موارد اختلافی را با دیگر نسخ در پاورقی با ذکر نسخه آورده‌ام و ابیاتی که اشاره به آیات و احادیث داشت با مراجعه به منابع با ذکر دقیق در پاورقی آمده است.

مشخصات نسخ سه گانه به قرار ذیل می باشد :

- ۱- نسخه (۱) که در سال « ۱۳۴۱ هـ » توسط آقای عبدالقادر نانوازاده با خطی زیبا و خوانا نوشته شده که در آخر خلاصه ای از بیوگرافی (زندگینامه) خود و اجدادش و تعریف و تمجید شیخ را بیان می فرماید، که این نسخه در نزد آقای حاج محمدفهم شریفیان موجود است که بنده آن را به عنوان نسخه پایه انتخاب نمودم.
- ۲- نسخه (۲) در سال « ۱۳۵۹ هـ » به رشته تحریر در آمده است، نویسنده آن معلوم نمی باشد و فقط نگارنده در آخر کتاب چهار بیت سروده که تاریخ کتابت آن را با ماده تاریخ « نامه ام بر میمنت تسوید » آمده است و این نسخه بصورت کپی متعلق به آقای سیدکریم حسینی می باشد.
- ۳- نسخه (۳) که در سال « ۱۳۸۰ هـ » به قلم آقای محمد عزیزی احمدآبادی نگاشته شده است که نگارنده در خاتمه تاریخ نوشتن و اینکه آن از روی نسخه خطی که متعلق به حاج شیخ عبدالله گیلانی زاده بوده نوشته است یادآوری می نمایند و این نسخه نیز متعلق به شیخ سیدفاروق گیلانی زاده می باشد.

* حق یارتان *

پائیز ۷۸ - ارومیه

« سیداسلام دعاگو »

عنوان

صفحه

.....	مقدمه	۱
.....	مناجات	۲
.....	در بیان ولادت حضرت شاه نقشبند و احوال مرتبه آن	۳
.....	در بیان مریدی حضرت خواجه بزرگ شاه نقشبند قدس سره و رفتن او به خدمت حضرت خواجه بابا سماسی	۴
.....	قدس سره که مرشد آن قطب بود	۵
.....	در بیان تئمه احوال شاه با پیر خودش خواجه بابای سماسی	۶
.....	در بیان ابتدای احوال مبارک شاه و سبب قطع علاقجات و کوشش او در عبودیت و باعث روگردانی او از خلوت	۷
.....	بجانب حق تعالی جل جلاله	۸
.....	در بیان مجذوبی حضرت شاه و رسیدن هاتف غیبی و در آمدن سروش از جانب حق تعالی جل و جلاله بگوش	۹
.....	هوش آن حضرت که در این چگونگی قدم زنی و چنان پیش من آیی و جواب دادن آن حضرت سروش غیبی را	۱۰
.....	در بیان ملاقات حضرت شاه و صحبت داشتن بعضی اهل دلان آن زمان و رفتن او به بخارا بعد از وفات حضرت	۱۱
.....	خواجه بابای سماسی قدس سره	۱۲
.....	در بیان تئمه احوال شاه در اوقاتی که در بخارا بود	۱۳
.....	در بیان تفتیش و تفحص حضرت جناب خلیل آتا را که در عالم رؤیا دیده و صورتش مُرسم گشته گردیدن حضرت	۱۴
.....	شاه در عقبش و دیدن او را در بخارا	۱۵
.....	در بیان بعضی احوالات حضرت شاه در وقتی که ساکن ریوتون بود که دهی است از دهات بخارا	۱۶
.....	در بیان احوالات حضرت شاه با زمره روحانیان و تلقین خواجه خواجگان خواجه عبدالخالق غجدوانی حضرت	۱۷
.....	شاه را قدس الله تعالی اسرار هم در جمله اسرار و احوالاتی که تعلق به ابتداء و وسط و انتهای طریقه دارند و در بیان	۱۸
.....	سبب آنکه چرا حضرت شاه را اویسی می‌گویند	۱۹

در بیان رفتن حضرت شاه بخدمت مولا شمس الدین در باب ماده که در عالم واقع از طرف حضرت شیخ عبدالخالق و خلفایش به ایفای آن مأمور شده بودند و در بیان احوال مقوضه که به اجرای آن مأمور بود	۴۷
در بیان بعضی احوالات حضرت شاه در اوایل کار	۵۳
در بیان بشارتی که از جانب هاتف غیب بگوش هوش حضرت شاه رسیده در وقتی که در ریورتون بود که دهی است از بخارا	۵۴
در بیان محو و فنای دیگر و احوالاتی که در آن فنا حضرت شاه را مشاهده شد	۵۵
در بیان بعضی احوالات حضرت شاه و مُتکئف شدن او به کیفیت بعضی اولیاء اله قدس اله تعالی اسرار هم	۵۶
در بیان بدایات بعضی احوال حضرت شاه و مُتکئف شدن آن حضرت به کیفیت «اویس قرنی قدس اله تعالی اسرار هما»	۵۷
در بیان بدایات احوال حضرت شاه و چگونگی بعضی مقامات او و در بیان اینکه در این ره چه بکار آید و موجب ترقی سالک چیست ؟	۵۸
در بیان بدایات حالات حضرت شاه و آمدن الهام بر ضمیر مبارک او «که هر چه می خواهی طلب کن»	۵۹
در بیان علو همّت حضرت شاه و کیفیت بعضی احوال او با بعضی از یارانش در اوایل طلب	۶۰
در بیان فواید بی وجودی و فروتنی و کیفیت تواضع حضرت شاه	۶۱
در بیان تحریص حضرت شاه زمره اجاب طریق را در مجاهده سلوک	۶۲
نقل در تواضع حضرت شاه	۶۴
حکایت در بیان فواید تواضع و کیفیت فروتنی و احوال حضرت شاه	۶۵
حکایت در بیان بعضی از احوال حضرت شاه و ملاقات او با بعضی از دوستان حق تعالی	۶۶
حکایت در بیابان کیفیت بی اعتنائی حضرت شاه نسبت به تن مبارک خود و اعتنای او به یاران خود و بیان آزار و اذیت که آن حضرت در راه دین کشیده است	۷۱
حکایت از حال حضرت شاه و امتحان کردن پیر او را و اظهار شکستگی او چنانچه مقتضای تواضع و فروتنی آن حضرت بود	۷۴
در باب امتحانات پیران طالبان طریقه را و حکایت شیخ شبلی قدس الله سرّه العزیز با مریدی که از روی ارادت طلب تلقین مراسم طریقه را از آن حضرت نمود	۷۶

حکایت در بیان کیفیت تسلیم حضرت شاه در وقت مریدی به پیر خودش و فواید اخلاص و در بیان اینکه در طریقت بتامی تسلیم و انقیاد مرید به پیر خودش شرط حصول ثمره این راه است.....	۷۷
حکایت در بیان کیفیت اخلاص و خدمتگذاری حضرت برای پیر بزرگوار خویش.....	۸۰
ایضاً حکایت در بیان کیفیت احوال حضرت شاه و خدمت و خلوصش جهت استاد خودش مولانا بهاءالدین دیکرانی قدس سره که در خدمتش درس احادیث می خواند.....	۸۱
حکایت در بیان کیفیت سعی و مجاهدت حضرت شاه در وقت ضعف و پیری در عبادت با کمال تواضع و اعتذار که چون در جوانی بار اذیت این راه کشیده ام در وقت پیری مرا عفو و آزاد کرده اند.....	۸۳
حکایت از کیفیت حال حضرت شاه در بدایات طلب با بعضی اولیاء الله قدس اسراهم العلیه.....	۸۴
حکایت از کیفیت احوال مبارکش در اوایل طلب و دیدن او بعضی قماربازان و عبرت گیری او از جهد و عبرت ایشان در کار ناشایسته.....	۸۵
حکایت از کیفیت احوال شاه در اوایل طلب.....	۸۶
حکایت از بعضی احوالات حضرت شاه در اوایل طلب و ملاقات با حضرت خضر علی نبیناً و علیه الصلوة والسلام و عدم مبالغت آن حضرت با حضرت خضر سبب کمال ارتباط به پیر بزرگوار خودش سید امیر کلال.....	۸۸
ایضاً حکایت از احوال حضرت شاه در اوایل طلب.....	۹۰
ایضاً حکایت در بعضی احوالات شاه در اوایل طلب.....	۹۲
حکایت در بیان بعضی احوالات حضرت شاه بعد از مراجعتش از سفر حج دفعه اول.....	۹۴
ایضاً حکایت در بیان احوالات حضرت شاه در اوایل طلب و ملاقات او با بعضی از آشنایان زمان پیشین را.....	۹۵
ایضاً حکایت در بیان بدایات احوال حضرت شاه در اوایل طلب و مسدود گشتن راه فیض بر آن جناب مدتی و مفتوح شدن راه فیض از جانب حق تعالی.....	۹۷
بیان النفات آگهی بی سعی و جهد و کوشش.....	۹۸
حکایت در کیفیت احوالات و مقامات حضرت شاه و عبور او در منازل ولایت و رعایت آداب از عنایت الهی.....	۹۹
حکایت در بعضی احوال و اقوال حضرت شاه و در بیان سیر و سلوکش در صفات اولیاء الله.....	۱۰۰
در بیان احوالات حضرت شاه و تأویلات او در کلام بعضی اولیاء.....	۱۰۲
حکایت از احوال حضرت و کیفیت جمعیت اقطاب جهان در خدمت او و نشان دادن او را بر تخت شاهی.....	۱۰۳

۱۰۴	در بیان سبب تأخیر تألیف این کتاب.....
۱۰۵	در بیان هر دو غزلی که در اثنای راه سفر زیارت حضرت غوث اعظم محی الدین شیخ عبدالقادر گیلانی قدس سره گفته.....
۱۰۶	در بیان روزنامه و کیفیت احوال سفر خیزیت اثر جهاد شهر با یزید و ایروان که برحسب امر دولت علیه عثمانی در ترغیب و تشویق خلایق توصیه بهر اطراف نوشته شده و راهی شدن آن سفر در زمان سلطان عبدالحمید خان که این معنی باعث تأخیر آن تألیف گردید.....
۱۰۷	در بیان تدارک رفتن جهاد و جمع آوری خلایق به جهت غزا با دولت روس برحسب امر دولت علیه عثمانیه در سنه هزار و دویست و نود و چهار.....
۱۱۲	در بیان کیفیت احوال کردستان و شوق و رغبت طریقه علیه نقشبندیه در زمان سابق و فتور آن در این آخر ..
۱۲۷	در بیان سبب تألیف این کتاب مثنوی ثانی و موجب ذکر آن ..
۱۲۹	در بیان تألیف این کتاب و تاریخ تسمیه اش و بیان منافع آن و رد منکران ..
۱۳۲	مناجات به درگاه قاضی الحاجات ..
۱۳۷	در بیان انتساب سلسله جلیله پیران طریقه خالديه مجدديه و در بیان سلسله سادات شمزینی.....
۱۴۱	در بیان احوالات حضرت فرید دوران و وحید العصر والزمان حضرت شیخ سراج الدین سید عبدالله.....
۱۴۴	در بیان انتساب پیران سلسله جلیله نقشبندیه قدس اسرار هم.....
۱۴۷	صورت نامه نامی حضرت مولانا خالد که برای خلیفه خودش شیخ احمد اریلی نوشته.....
۱۴۹	در بیان احوالات حضرت شاه صاحب قبله شیخ عبدالله شاه دهلوی که مسمی است بغلامعلی ..
۱۵۴	در بیان مقولات حضرت شاه صاحب قبله شیخ عبدالله شاه مشهور بغلامعلی ..
۱۵۵	در بیان ملفوظات حضرت امام ربانی و غوث الصمدانی مجدد الثانی.....
۱۷۵	در بیان تاریخ ولادت حضرت مجدد الف ثانی امام ربانی قدس سره که در هر مصرعی از آن بیست و هفت ابیات تاریخ است بحساب ابجد.....
۱۸۹	در بیان ذکر احوال حضرت شاه و انتساب طریقه و به آن سلسله جلیله آن حضرت و تاریخ ولادت و وفات آن حضرت قدس سره العزیز.....
۱۸۰	تاریخ وفات خواجه خواجگان خواجه عبدالخالق غجدوانی قدس سره ..
۱۸۱	تاریخ وفات خواجه خواجگان خواجه عبدالخالق غجدوانی قدس سره ..

در بیان انتساب سلسله پیران این طریقه علیه نقشبندی به حضرت رسالت پناه صلی اله علیه و سلم از وجه دیگر که به وساطت حضرت امیرالمؤمنین علی کرم اله وجهه و اصل حضرت رسالت پناه است	۲۲۵
در بیان انتساب رشته از سلسله پیران طریقه علیه که آن نیز به وساطت حضرت امیرالمؤمنین علی کرم اله وجهه و اصل حضرت رسالت پناه می شود	۲۳۸
در بیان ذکر حکم حضرت امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه	۲۴۰
در بیان احوال حضرت سید الکائیات و مفخرالموجودات علیه و علی اله و اصحابه افضل الصلوة و اکمل التحیات	۲۴۱
در بیان شکل و شمایل حضرت فخر کائنات علیه و علی اله افضل الصلوة و اکمل التحیات و التسلیمات	۲۴۶
در بیان غزوات و بعوث آن حضرت صلی الله علیه و سلم	۲۵۸
در بیان ادای آن حضرت صلی الله علیه و سلم حجة الوداع را که اول حج مفروضه اسلام بود و وجه تسمیه آن به حجة الوداع	۲۵۹
در بیان معجزات حضرت فخر کائنات علیه افضل الصلوة و اکل التحیات	۲۶۲
در بیان ارکان ایمان و اسلام که اقدم واجبات دین مبین اند	۲۶۹
صورت مناجات بدرگاه قاضی الحاجات	۲۷۶
ایضاً مناجات بدرگاه قاضی الحاجات	۲۷۸
در بیان ایمان و اسلام این طایفه ناجیه اهل دل و کیفیت بعضی احوال ایشان	۲۸۱
در بیان ابتدای ظهور تجلیات الهی بر سید کائنات و مفخر موجودات علیه افضل الصلوة و اکمل التحیات و اکتساب خلفای عظام از آن حضرت آن تجلیات بطریق صحبت و انتشار آن از خلفای راشدین بمیان صحابه کرام و تابعین قرناً بعد قرن که از انفاس مبارک آن حضرت تا آخر زمان در امت او صلی اله علیه و سلم خواهد ماند	۲۸۸
در بیان فضیلت طریق جذبه و بیان فضیلت اهل آن بر دیگران	۲۸۹
در بیان غزلین که حضرت مولانا عبدالرحمن جامی قدس سره در مدح این طایفه علیه نقشبندی ذکر فرموده	۲۹۱
قصیده صفی الدین علی ابن حسین	۲۹۳
در بیان کیفیت این طریقه علیه نقشبندی و فضیلت آن و شرف رجال و محبویان آن طریقه علیه نقشبندی	۲۹۵

در بیان شرف صحبت صوری و معنوی و شرایط آن که اهم و اقرب اسباب وصول مرام این طریقۀ علیّه	۲۹۷
نقشبندیانند.....	
در بیان کیفیت جذبه و سلوک و در بیان اینکه کدام ذکر مناسب و شایان هر یکی از این دو حالت جذبه و سلوک	۳۰۱
می باشد.....	
در بیان آداب و مقدمات ذکر که پیش از ورد هر روزه این آداب و مقدمات را مرعی باید داشت.....	۳۰۳
در بیان اسباب و موجباتی که باعث بُعد عباد از حضرت ادب العباد شده و بیان رفع آن حُجَب و موجبات بُعد	۳۰۶
در بیان انتقال دادن ذکر جذبه که عبارت از اسم جلال است از محلّ قلب ز محلّ سایر لطایف دیگر از لطایف خمسۀ	
و بعد از آن بر محلّ نفس که دماغ است و در بیان علامت ذا کر شدن آنها که بعد از ذا کر شدنشان انتقال باید	
داد.....	۳۰۸
در بیان ذکر نفی و اثبات که مناسب حالت سلوک است و کیفیت شرط آن.....	۳۱۴
در بیان کیفیت ذکر نفی و اثبات و بیان منافع آن.....	۳۱۷
در بیان وقوف قلبی و وقوف عددی و وقوف زمانی که هر سه مقرر و مصطلح اهل طریقۀ علیّه نقشبندیانند ...	۳۱۹
در بیان اینکه اگر میان عمل و اشتغال به اذکار و افکار طریقۀ خطررها که مانع عمل اند به ظهور آیند دفع آن چگونۀ	
خواهد شد و اسباب رفع خطررها چیست.....	۳۲۱
در بیان عمل مراقبه که اجلّ و انفع اعمال این طریقۀ نقشبندیه است قدس اله تعالی اسرارهم.....	۳۲۳
در بیان نوعی دیگر از مراقبه که آن را در اصطلاح خواجگان و پیران طریقت نگاه داشت می گویند که مبتدیان را	
اسهل از ما تقدم است.....	۳۲۵
در بیان الفاظ مصطلحه حضرات خواجگان که از زمان سعادت توامان حضرت خواجه خواجگان شیخ عبدالخالق	
غجدوانی قدس سره که رئیس طایفه خواجگان طایفه خواجگان بود در میان ایشان مقرر شده مشهور گشته اند	۳۲۶
در بیان فنا و بقا که نتیجه و ثمرۀ سیر و سلوک این طایفه علیّه است قدس سرهم.....	۳۲۹
در بیان لطایف خمسۀ و علامت ذا کبری ایشان.....	۳۳۱
در بیان وظایف او را د ظاهره و مصارف اوقات اهالی این سلسله نقشبندیه قدس سرهم.....	۳۳۴
در بیان ختم خواجگان و سایر ختمات دیگر که هر یکی معمول و مخصوص یک فردی از اکابر اولیاء اله بوده و به او	
منسوب گشته است.....	۳۳۹
« سخنی با خوانندگان ».....	الف